

پیاده شدن یک وزیر از لکوموتیو دولت چهاردهم تأثیری در مسیر اصلاح اقتصادی دارد؟

پازل اقتصاد پسا همتی

گزارش

اقتصاد پس از

برکناری وزیر اقتصاد
به کدام سمت و
سو خواهد رفت؟
به نظر می رسد
سیاستگذاری
اقتصادی چیزی
نیست که با رفتن
یا آمدن شخص
تغییر کند

برکناری وزیر اقتصاد به کدام سمت و سو خواهد رفت؟ با اینکه عمده انتقاد استیضاح کنندگان وزیر اقتصاد به عملکرد تیم اقتصادی دولت برمی گشت؛ اما به نظر می رسد سیاستگذاری اقتصادی چیزی نیست که با رفتن یا آمدن شخص تغییر کند. با این حال، ابهام موجود این است که آیا قرار است ریل اقتصادی ایران پس از برکناری وزیر اقتصاد تغییر کند؟ «ایران» برای یافتن پاسخی به این ابهامها و تحولات رخ داده طی هفته‌های اخیر، این موضوع را با کارشناسان اقتصادی در میان گذاشته است. نظرات آنها را در اینجا منعکس می کنیم.

اینکه چه اتفاقاتی رخ داد که کار وزیر اقتصاد به استیضاح و برکناری کشید؛ موضوع دیگری است که قطعاً در این روزها بارها دربراره آن صحبت شده است. در اینجا به دنبال پاسخ به این سؤال هستیم که «اقتصاد ایران پس از این استیضاح چه رویکردی خواهد داشت؟»

در هفته‌های گذشته، موضوع استیضاح وزیر اقتصاد مورد نقد و آسیب‌شناسی کارشناسان اقتصادی و حتی سیاسی قرار گرفته بود و هریک از آنها نیز نظرات متفاوتی در این باره داشتند. اما مهم‌تر از این نقدها، در یافتن این موضوع است که اقتصاد ایران پس از

عبدالناصر همتی فقط ۵ ماه بعد از حضور در یکی از مهم‌ترین دستگاه‌های اجرایی مرتبط با اقتصاد ایران، با رای مجلس از سمت خود کناره رفت و جلال رحمت الله اکرمی، خزانه‌دار کل کشور، به عنوان سرپرست این وزارتخانه معرفی شده و دولت سه ماه فرصت دارد تا سکاندار جدیدی برای این وزارتخانه معرفی کند.

تغییرات ناگهانی نتیجه عکس دارد

مهدی یازوکی

مهدی یازوکی، کارشناس اقتصادی درباره فضای اقتصادی کشور پس از استیضاح و برکناری وزیر اقتصاد، گفت که «فضای کنونی کشور بیش از پیش متأثر از عدم قطعیت و بی‌ثباتی خواهد شد.» او افزود: «بازار

ارز، که همواره به تغییرات در سطح کلان سیاست‌گذاری اقتصادی واکنش نشان می‌دهد، دستخوش نوساناتی شده است که پیش‌تر نیز از سوی برخی کارشناسان اقتصادی پیش‌بینی شده بود. این استیضاح، که با حواشی سیاسی و اختلافات میان دولت و مجلس همراه بوده، پرسش‌های متعددی را درباره اهداف واقعی آن و همچنین پیامدهای آن بر شاخص‌های کلان اقتصادی مطرح کرده است. استیضاح وزیر اقتصاد تنها یک مسأله اقتصادی نبود، بلکه ابعدی سیاسی نیز داشت.

بنا به گفته یازوکی، این اقدام بیش از آنکه از دغدغه‌های اقتصادی نشأت بگیرد، تحت تأثیر رقابت‌های سیاسی و تقابل میان دولت و مجلس شکل گرفته است. مهدی یازوکی، کارشناس اقتصادی به «ایران» گفت: «تجربه نشان داده که تغییرات ناگهانی در تیم اقتصادی دولت، معمولاً نتایج عکس به همراه دارد. در شرایطی که اقتصاد ایران با چالش‌هایی مانند تورم، کاهش ارزش پول ملی و نوسانات ارزی دست‌وپنجه نرم می‌کند، هرگونه اقدام غیرمدرانه می‌تواند بحران را عمیق‌تر کند.» پرسش اساسی این است که آیا استیضاح وزیر اقتصاد که دیروز توسط مجلس انجام گرفت، به بهبود شرایط اقتصادی کشور کمک می‌کند؟ به اعتقاد یازوکی، شواهد اولیه نشان می‌دهد که این اقدام بیش از آنکه به اصلاحات اقتصادی منجر شود، بی‌ثباتی بیشتری را به همراه خواهد داشت. وی معتقد است: «آنچه امروز بیش از هر چیز ضروری به نظر می‌رسد، نه جابه‌جایی افراد، بلکه تغییر رویکردها و

نمایندگان؛ عامل اصلی افزایش نرخ ارز

مرتضی افقه

مرتضی افقه، استاد دانشگاه شهید چمران اهواز در گفت‌وگو با خبرنگار «ایران» عنوان کرد: «استیضاح آقای همتی یک استیضاح سیاسی بود که مجلس انجام داد. از سوی دیگر با توجه به جلسه رای اعتمادی که برگزار شد مشخص بود این نماینده‌ها قصد سازگاری با اعضای کابینه را ندارند. سؤال اینجاست که اگر قرار بود بعد از ۵ ماه وزیر برکنار شود اصلاً چرا به او رای اعتماد دادند؟»

عذرخواهی همتی دردی از مردم دوانمی‌کند

البرت بغزیان

اما آلبرت بغزیان، کارشناس اقتصادی و بانکی دیگری دارد و می‌گوید: «آقای همتی در مدت وزارت خود چند اشتباه اساسی انجام داد که برخی از موارد را رئیس‌جمهوری عنوان کرده که تصمیم ایشان بوده است. اما به هر حال نمی‌توان تبعات اقتصادی آن را در کشور نادیده گرفت زیرا آقای همتی جزو کسانی

تضعیف روند اصلاحات ساختاری اقتصادی

وحید شقافی شهری

وحید شقافی شهری، کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «ایران» در خصوص تبعات استیضاح وزیر اقتصاد می‌گوید: «کشورمان درگیر یک جنگ پیچیده اقتصادی است؛ در جلسه استیضاح نیز رئیس‌جمهوری عنوان کرد که مذاکره اتفاق خواهد افتاد؛ دلایل هم این است که طرف مقابل ما

یک فرد معقول، معتدل و معتقد به اصول مذاکره نیست. اکنون نیز شرایط عجیبی اتفاق افتاده و فشار حداکثری دوباره کلید زده شده است.» وی افزود: «ترامپ برخلاف دور قبل، هم گنگره و هم سنارا را همراه خود می‌بیند و برخلاف دور اول، راهبرد آمریکا در سطح بین‌المللی؛ مهار چین و در سطح منطقه خاورمیانه فشار و تضعیف ایران است. کشور اکنون با شرایط پیچیده‌ای روبه‌رو است، بحران آب، بحران انرژی و فرونشست زمین و همچنین موضوع صندوق‌های بازنشستگی را دربر می‌گیرد. موضوع تکنل‌های مالی دولت و فرسودگی زیرساخت‌ها هم وجود دارد؛ در این بین ذینفعان بزرگی هستند که اجازه اصلاحات ساختاری را نمی‌دهند؛ این اصلاحات ساختاری هزینه‌دار و گردش هزاران میلیارد تومانی ناسالم و ناصواب به قدری عظیم است که جریانی در پشت صحنه اجازه اصلاحات را نمی‌دهد.»

وی متذکر شد: «تنها شانس اینکه در کشور بحران‌ها همین ابتدا خودش را نشان داد؛ در بحث ناترازی‌ها نمی‌توان دولت را مقصر دانست و تقریباً تمام چالش‌های کنونی اقتصادی کشور محصول تصمیمات اشتباه در دو یا سه دهه اخیر بوده است؛ می‌خواهم بگویم باید مسائل مان را مقداری عمیق‌تر تحلیل کنیم، اما به طور کلی باید گفت کشورمان یک فرمانده اقتصادی عالم، دانشمند، آگاه غیرشعاری و با تجربه می‌خواهد؛ ما نمی‌توانیم وزارت اقتصاد را به هر فرد معمولی بسپاریم؛ با رفتن دکتر همتی تأکید می‌کنم که کشور یکی از مهم‌ترین فرماندهان اقتصادی که جسارت داشت و حتی تجربه دوران فشار حداکثری اول را داشت؛ از دست داد.» شقافی افزود: «متوجهم که اکنون کشور در چه شرایط سختی قرار دارد و نمی‌دانم دولت قرار است چه تصمیمی بگیرد؛ ولی به نظر من این شرایط، هر کسی هم حاکم نمی‌شود مسئولیت سنگین وزارت اقتصاد را برعهده بگیرد.»

آمریکا وجود داشت اما صورت نگرفت. در حالی که باید در جهت حل مشکلات خود با آمریکا که عامل اصلی افزایش قیمت‌ها در کشور محسوب می‌شود گام‌های جدی برداریم.»

افقه اظهار کرد: «فراموش نکنید با شرایطی که کشور و منطقه دارد در حال حاضر اگر بهترین و کارآزموده‌ترین فرد نیز وزیر اقتصاد شود باز هم نمی‌تواند به سرعت شرایط اقتصادی حاکم در کشور را تغییر دهد، زیرا با کوچک‌ترین اظهار نظر مثبت یا منفی از سوی ترامپ یا افکار سیاسی داخلی بازار دستخوش تغییرات می‌شود. بنابراین سیاست‌گذار داخلی در خصوص شرایط بازار کاملاً منفعل است و مجلس نیز از این امر بی‌خبر است و می‌داند اما نمایندگان در این باره هیچ اقدامی نمی‌کنند. مجلس باید در شرایط سختی قرار داد و نمی‌تواند به هر کسی هم حاکم نمی‌شود؛ در حالی که اثرات منفی این استیضاح گریبانگیر خود مجلس خواهد شد.»

نی‌تواند با فرافکنی پاسخ داده و خود را تبرئه کند. از سوی دیگر آقای همتی در بخشی از سخنان خود در مجلس از مردم به خاطر گرانی و افزایش قیمت عذرخواهی کرد؛ در حالی که عذرخواهی ایشان فایده ندارد و برای مردم سبب غذایی نمی‌شود. بغزیان با اعلام موافقت خود در خصوص این

بود که تأکید بر تک‌نرخ شدن ارز داشت، غافل از اینکه با چنین اقدامی آرامش بازار بهم می‌خورد. بنابراین حق مردم است که مطالبه کرده و پاسخگوئی خواهند.»

وی افزود: «از سوی دیگر زمانی که وضعیت به این اندازه بهم ریخته است وزیر باید دفاع خوبی از خود در مقابل نمایندگان کند و

تأثیرات منفی بر سیاستگذاری

مجیدرضا حریری

مجیدرضا حریری، عضو اتاق بازرگانی ایران می‌گوید: «استیضاح آقای همتی و تغییر در رهبری اقتصادی ایران می‌تواند تأثیرات قابل توجهی بر سیاست‌گذاری اقتصادی و ثبات بازار داشته باشد. با این حال، مشکلات اقتصادی ایران ریشه در عوامل داخلی و خارجی دارد که شامل تحریم‌ها، فساد اقتصادی و سوءمدیریت می‌شود. برای بهبود وضعیت اقتصادی، نیاز به اصلاحات ساختاری و مدیریت کارآمدتر در حوزه اقتصادی است.» به گفته حریری، «استیضاح آقای همتی ترکیبی از دلایل سیاسی و اقتصادی بوده است.

از جنبه سیاسی، رقابت‌های جناحی و اختلافات بین آقای همتی و برخی از نمایندگان مجلس، نقش داشته‌اند. از جنبه اقتصادی، انتقاداتی به عملکرد آقای همتی در مدیریت بازار ارز و کنترل تورم وارد شده است. برخی معتقدند که سیاست‌های اقتصادی او منجر به بی‌ثباتی در بازار شده است.» طبق گفته حریری، «استیضاح وزیر اقتصاد می‌تواند تأثیرات منفی بر روند سیاست‌گذاری اقتصادی کشور داشته باشد. این اتفاق ممکن است باعث ایجاد بی‌ثباتی در تصمیم‌گیری‌های کلان اقتصادی شود. با توجه به شرایط کنونی اقتصاد ایران که تحت تأثیر تحریم‌ها و فشارهای خارجی است، تغییر در رهبری اقتصادی می‌تواند منجر به تشدید مشکلات اقتصادی شود. بخشی از مشکلات اقتصادی ایران ناشی از تحریم‌ها و فشارهای خارجی است. این تحریم‌ها باعث کاهش درآمدهای نفتی و محدودیت در دسترسی به منابع مالی بین‌المللی شده‌اند.» با این حال، بخشی از مشکلات نیز به سوءمدیریت داخلی و فساد اقتصادی مربوط می‌شود.»

این عضو اتاق بازرگانی ایران گفت: «یکی از چالش‌های اصلی اقتصاد ایران، مدیریت بازار ارز است. نوسانات شدید در نرخ ارز و عدم ثباتی دولت در کنترل این نوسانات، منجر به بی‌ثباتی در بازار شده است.

برخی معتقدند که بانک مرکزی باید با قدرت در بازار ارز دخالت کند، در حالی که دیگران معتقدند که بازار باید به حال خود رها شود تا قیمت‌ها به تعادل برسند.» طبق گفته حریری، «فساد اقتصادی یکی از مشکلات عمده اقتصاد ایران است. بخشی از این فساد به مدیران نهادها مربوط می‌شود که از موقعیت خود برای منافع شخصی استفاده می‌کنند. این مدیران با عدم عرضه ارز به بازار و ایجاد کمبود مصنوعی، باعث افزایش نرخ ارز و سودجویی می‌شوند. با توجه به شرایط کنونی، اقتصاد ایران در مرحله شکنندگی قرار دارد.»

شرایط موجود نتیجه سرکوب ارزی است

حسین سلاجورزی

حسین سلاجورزی، عضو اتاق بازرگانی ایران گفت: «استیضاح عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد، بیشتر از اینکه یک تصمیم و یک اقدام مثبتی برتعقل و تدبر باشد، بیشتر تسویه حساب شخصی بوده است. طبق گفته سلاجورزی، چگونه ممکن است دولتی که هنوز شاه مهاباد از فعالیتش سپری نشده است، باید پاسخگو عملکرد برنامه‌اش باشد، در حالی که بیشتر مشکلات اقتصادی ناشی از عملکرد دولت گذشته بوده است.

این عضو اتاق بازرگانی ایران با بیان وضعیت عملکرد دولت گذشته، وضعیت افزایش نرخ ارز را حاصل مدیریت نادرست آن دولت دانست و گفت: «بیش از دو سال در دولت سیزدهم سیاست‌های پولی و ارزی فقط وزارت اقتصاد نیست که نقش دارد. از این رو، این اشتیاق در استیضاح کردن آقای همتی تسویه حساب شخصی بوده، چرا که وی هم در ایام انتخابات و مناظره‌های ریاست جمهوری ۱۴۰۰ حضور داشت و هم در سه سال دولت سیزدهم بالاخره به عنوان یک کنشگر اقتصادی همواره از دولت انتقاد می‌کرد.» این کارشناس و فعال اقتصادی، به چشم‌انداز آینده اقتصاد ایران اشاره کرد و گفت: «اقدام مؤثر آقای همتی صیانت از منابع ارزی کشور بود. به جای واردات بی‌رویه، صادرات را گسترش داد و در راستای ساماندهی نظام ارزی اقدامات مثبتی را صورت داد.» به گفته سلاجورزی، به نظر می‌رسد با این نگاه مجلس، شرایط نامساعدتر خواهد شد.

مشکلات اقتصادی در کوتاه‌مدت حل نمی‌شود

علی مروی

علی مروی، کارشناس اقتصادی تصریح کرد: «استیضاح وزرا حق مجلس است اما نباید نمایندگان به زمان و علت استیضاح توجه ویژه‌ای می‌کردند. در حال حاضر باید نمایندگان پاسخگو باشند که در این شرایط آخر سال، با وجود سختی‌هایی که اقتصاد ما با آن مواجه است باید چه کنیم؟ زیرا در حال حاضر کشور با ناترازی بانک‌ها و کسری بودجه قابل توجهی مواجه است و به هر حال ایشان با همه مشکلات در حال انجام امور بود.» وی تأکید کرد: «مطمئنم هیچ کس نمی‌تواند در کوتاه مدت مشکلات موجود در اقتصاد کشور را از بین ببرد زیرا با توجه به سیاست‌گذاری‌های صورت گرفته از سوی مجلس هیچ فردی نمی‌تواند چالش‌های اقتصادی موجود را برطرف کند زیرا حل این مسائل نیازمند مدت زمان قابل توجهی است.»

مروی عنوان کرد: «حالا که نمایندگان اعلام کرده‌اند مقصر افزایش نرخ ارز آقای همتی است باید سیاست‌های ارزی خود را اعلام کنند تا دوباره این موضوع تکرار نشود و در کوتاه مدت وزیر را برکنار نکنند. زیرا اقدامات آقای همتی مطابق با قوانین و سیاست‌های ارزی بود که مجلس تصویب کرده بود. بنابراین نمی‌شود هر زمان که مصلوبه قانونی نتایج خوبی به همراه داشته باشد مجلس اعلام کند مربوط به نمایندگان است و زمانی که پیامدهای خوبی نداشت عنوان کنند مجری آن را بد اجرا کرده و مقصر است.» وی افزود: «ریل اقتصادی که دولت در آن حرکت می‌کند کاملاً مشخص است به طوری که مجموعه سیاست‌هایی را در بخش‌های ارز، مالیات، درآمد گمرکی، بودجه و... در دستور کار خود دارد. هر فرد دیگری که وارد این حوزه شود با توجه به سیاست‌های مجلس و دولت باید در همان مسیر قبل حرکت کند. بنابراین مجلس باید هرچه زودتر پاسخگو مواردی که خود مصوب کرده باشد.»

نی‌تواند با فرافکنی پاسخ داده و خود را تبرئه کند. از سوی دیگر آقای همتی در بخشی از سخنان خود در مجلس از مردم به خاطر گرانی و افزایش قیمت عذرخواهی کرد؛ در حالی که عذرخواهی ایشان فایده ندارد و برای مردم سبب غذایی نمی‌شود. بغزیان با اعلام موافقت خود در خصوص این